



# VIGRED

≡ DEKLIŠKI LIST ≡

LETO IV. V LJUBLJANI, 1. JANUARJA 1926. ŠTEV. 1.

## Na prevalu časa ...

*Novo leto — konec in začetek ...*

*Ko zapiramo knjige staroletnih računov, odpiramo že nove, nepopisane in namerjamo prvi korak — v novo leto.*

*Nova setev pričenja, brazda za brazdo in ob koncu se bo pokazalo, koliko je vzknilo ob solnčnem svitu in blagodejnem dežju.*

*Kakšen bo obračun pravkar pričetega leta?*

*Kakšen je obračun pravkar končanega?*

*Toda preteklo in prihodnje leto se zlijeta v ocean večnosti, kjer pride človeško življenje do pravega miru. V tej luči pa dobe vsa dela vsakega dne, tudi najmanjša in najneznatnejša, neminljivo, trajno, večno vrednost.*

*Vsi dnevi, ki tako naglo minevajo, so v resnici nenadomestljivi in se nikoli ne vrnejo nazaj.*

*To je resno umevanje časa v človekovem življenju: njegovo ozadje je **večnost**, njegovo **ceno** nam pokaže **sodba** o vsem, kar smo **započele**, **delovale** in **dokončale**.*

*Ne v hrupu in veseljačenju Silvestrovega večera, pač pa ob praznični tihoti novoletne naše poti v hišo Gospodovo, pridemo do teh resnih, a koristnih misli.*

*S sveto resnobo prestopimo prag novega leta, vendar polne veselega upanja, saj je pred nami zvezda-vodnica, Kristus-Gospod, ki mu brezpogojno smemo slediti.*

*In naše novoletne želje?*

*Nočemo ostati le pri **željah**; boljše in močnejše od teh je **hotenje**. V tem je za vsak dan novega leta skrita tajna moč, ki nam pomaga pravo in trajno srečo — tisočkrat zaželeno z novoletnimi voščili — tudi najti in se je okleniti.*

***Hočemo** — zvesto vršiti svoje dolžnosti,*

***hočemo** — postajati boljše, blažje, plemenitejše,*

***hočemo** — v času delati za večnost!*

*To je naša vsakdanja, preprosta pot k pravi sreči ...*

# Življenje — vera.

A. L.

**N**ekaj velikega in čudovitega je tiho a nevzdržno hrepenenje po življenju, ki je v notranjosti posameznika, množice, narodov, človeštva. Kakor spomladi vsa narava zaori v vrisku veselja nad probujajočim se življenjem v vseh, tudi najmanjših stvarcah, tako se razveseli človek in vse človeštvo, če ustvarjajoče, plodovite sile, polne življenja premagajo utrujenost, umiranje, smrt. Da, vse stvarstvo hrepeni po življenju.

Zato jih je mnogo, ki drve za čutnim veseljem in zabavo, ker upajo tam najti življenje... Toda, ko stegnejo roko za njim — izgine v nič.

A kje je življenje, pravo in resnično življenje? Tam, kjer ni smrti. A ta je povsod na svetu; za vsakim, še tako lepim dnevom se prikrade in dan mine; za vsakim, še tako dragim človeškim življenjem steza roko, svojo mrzlo roko. O, da: kakor igra, vedno prihajanje in odhajanje, pozdrav in slovo, to je naše življenje.

Toda kljub temu se nam hoče življenja in ta želja ne ugasne, četudi jo vodi dan za dnevom pot mimo smrti.

Nekoč je mirovala ta naša želja, ko smo bile otroci in je bila naša dušica polna žive vere. In tudi danes, ko stojimo v vrvežu življenja, obstane naše hrepenenje po življenju mirno in vdano ob tej naši najsvetejši in najdražji svetinji.

Tu segamo z obema rokama po luči, ki jo pritegnemo vase.

Tu nas obide prava modrost, ko se oprimemo dobrega.

Tu smo si sveste, da smo na pravi poti, s katere nas ne spelje mikavnost sveta.

Tu usmerimo svoje stopinje na varno in gotovo pot, ki jo je prehodil največji, najsvetejši človek — Bog, Kristus naš mojster.

Tu je začetek pota k dobremu.

In kaj hočemo še več?

V veri je moč, v veri je mladost, v veri je živo življenje.

Vera je življenje!

Ali veš za mal beli kruh, ki ima obilico božjega življenja v sebi? Segaj z globoko-verno dušo po tem kruhu!

Iz prekipevajočega življenja narave je vzet ta kruh in božje življenje, Bog sam, predmet naše vere, je v njem. Ali ne bo ta čudoviti kruh izpremenil tvoje borno življenje v božanstveno sožitje z Njim v veri, živi veri?

O, kako močna je potem naša vera z Njim in Vanj!

Tedaj moremo prisluhniti váse, v našo notranjo tišino, da spoznamo, koliko je v nas tega resničnega, svetega, božanskega življenja z Njim in v Njem. In skloni se takrat naša duša v prah pred Njega ter govori: »Verujem, Gospod, pomagaj moji neveri!«



112910

*Razširjajte Vigred! Naročajte „Mati vzgojiteljica“!*

## Utrinki.<sup>1</sup>

**Ž**upnik iz Arsa sv. Ivan Marija Vianney je dejal, da je vsa ljubezen vseh mater tega sveta le kos ledu v primeri z ljubeznijo, ki jo ima Marija do svojih otrok.

Molitev in tihe žrtve so ključ, s katerim se odpre božji ljubezni najbolj zakrknjeno srce.

Res je, da niso vsi plesalci nesramneži, pač pa so skoraj vsi mladi nesramneži plesalci.

Vsak pameten človek naj že na obleki bere, da njena gospodinja ni igrača cestnih pobalinov, ampak resno dekle, ki je vredno spoštovanja in najnežnejše ljubezni najboljšega mladeniča.

Preden izgovoriš važno in morda odločilno besedo, ki more vzpodbuditi ali pa uničiti, vprašaj Marijo, kako in kaj bi ona rekla. Pa tudi stroga beseda mora biti prepojena s kapljico srčne krvi, da oni, ki mu velja, tudi v njej spozna naše blage namene.

Tisk ima v popolni oblasti današnje človeštvo. Tisk navdušuje milijone za najneumnejša in najzlobnejša početja, tisk prepriča ljudi, da je belo črno in črno belo; tisk osovraži človeku lastno rešenje in ga vname, da se z blaznim navdušenjem oklene svojega lastnega pogubljenja. Tisk je pa pravtako tudi najizdatnejše sredstvo za širjenje lepih misli, velikih verskih, npravstvenih in drugih vzorov. Danes lahko rečemo: Povej mi, kaj bereš, in povem ti, kaj si. Skoraj bi rekel še več: Povejte mi, koga ste pridobile za krščanski tisk, in povem vam, koga ste rešile večnega pogubljenja.

Ni mogoče, da bi se motili, ako trdimo, da je sv. obhajilo najvažnejše sredstvo, da dosežemo veliko svetost. — Kaj pa je s tistim strahom, da smo morda v smrtnem grehu? Pristop k sv. obhajilu ovira le gotov smrtni greh, t. j. greh, ki si ga napravila pri popolni zavesti, čeprav si ga spoznala za smrtnega. Če le dvomimo, ali je bilo katero naše dejanje smrtno grešno, smemo mirno pristopiti k sv. obhajilu.

Naj poudarim, da ni ne svetega življenja, ne duhovne rasti in ne zveličanja brez samozatajevanja.

Bolezen in smrt. Ti dve naši spremljevalki preizkušujeta naša srca, da vemo, kako visoko smo se dvignili nad telesnost in kako močno je zasidrano naše hrepenenje v večnih, neminljivih dobrinah. Jezus je naredil prav v svojem trpljenju za odrešenje sveta več nego z vsemi velikimi deli za časa zasebnega in javnega življenja.

Kaplja na veji si, ki žari kot demant v solnčnih žarkih, pa prileti ptiček in sede na vejo in kapljica zdrсне na tla in popotni človek jo pohodi in spremeni v cestno blato.

<sup>1</sup> Iz knjižice »Pota Marijina«. Spisal dr. M. Brumat.

---

### V sveti noči.

Stana.

*V mojega srca globinah  
zvončki srebrni pozvanjajo.  
S sladkimi spevi  
Tebe pozdravljajo,  
Detece Jezus.*

*V mojega srca tišinah  
plameni goreči vstajajo.  
S sladko ljubeznijo  
ljubijo Tebe,  
Detece Jezus.*

*V mojega srca sredini  
prestol pripravljen stoji.  
Pridi, o pridi  
moj Ljubi edini,  
Detece Jezus.*

# Tiha sveta noč.

F. W.

**T**išina svete noči lega na mesto Jeruzalem. Herod sedi v svoji rdeči dvorani. Medla svetloba pada na odurne poteze njegovega obraza. Sam je in vse tiho je okoli njega; saj se ga boje vsi, od njegovega zadnjega sužnja, pa do prve njegovih deseterih žená, ki jo imenuje kraljico.

Nekaka čudna, doslej neznana bojazen gleda iz divjega obraza Herodovega. Ali so nočne sence zarisale strah na njegovo obličje? Ali duhovi, ki preže v tmuni kotov? Morda je prišla ta bojazen nocoj prvič v njegovo dušo?

Pogled mu obstane na vratih. Zavesa na njih se je zganila. Prihajajo ...

Dve bleđi, suhi postavi, z vrvjo okrog vratu se bližata. Herod spozna v njih svoja dva sinova. V Sebastiji ju je dal umoriti ...

Mrzel dih mu veje nasproti. Že stoji poleg obeh sinov bleđa, mlada žena. Izredna lepota, združena z milino srca ji seva raz obličje. Po belem vratu se ji vije krvava proga. Marija Ana je to, njegova prava žena, iz plemenitega rodu Makabejcev. Tudi ona, vsa blaga in plemenita, v cvetu lepote in mladosti je umrla kot nedolžna žrtev tega trinoga.

Morilec gleda, gleda ... težko sopenje prihaja iz njegovih prsi. Vsa groza mu leži v očeh, na obličju. Rad bi odtrgal pogled od teh bitij iz onega sveta, a glej, že prihajata zopet tam sivolasi duhovnik Hurkan in mladi Aristobul.

Enega je umoril, drugega pa je dal utopiti zato, ker ju je ljudstvo ljubilo.

A ni še konec teh poznih nočnih posetov. Vedno več bleđih, izmučenih obrazov, z globoko udrtimi očmi prihaja. In njemu, ki je videl toliko smrti, njemu, ki je sam tolikratni morilec, je neznano tesno v srcu; mraz mu pretresa ude ob pogledu na ta revna bitja.

Urno prime meč in ga vrže na bakreno pločo. Ropot privabi sužnja v njegovo bližino. »Naredi luč!« zakriči Herod nad njim in nato pade brez moči na blazine. —

Ne mine četrť ure in palača je polna življenja. Divja razposajenost, godba, ples. Vino se peni v kristalnih čašah in zapeljive plesalke vabijo.

Mehke ženske roke božajo kralja in ga obsipljejo s cvetnimi venci. Zaničljivi smeh mu igra na ustnih, ko reče: »Ha, ha, tako se prepode prikazni! Upam, da imam mir pred njimi.« —

Herod je bil preprostega rodu. Vedel je, da pričakujejo Judje iz hiše Jakobove, iz rodu Juda, obljubljenega Odrešenika, Ni se čutil varnega toliko časa, dokler niso padle glave vseh plemenitašev v Judeji. Vsakega, ki ga je smatral za nevarnega, je dal umoriti. Tako so padale žrtve tega divjega človeka: nekatere mlade, polne življenske moči, druge sivolase in upognjene od teže let in bridkosti življenja. Tolikim je že pretrgal nit življenja, da bi se čutil varnega! A baš sedaj, ko je mislil Herod, da je dospel do cilja, je bilo upanje Izraela največje.

V tej nočni uri, ko se Herod naslaja ob vinu in petju, godbi in plesu, stoji najčistejša Devica v bornem betlehenskem hlevcu. Oster mraz pretresa njeno nežno telo. Ubožica nima stola, da bi odpočila, ne mize, da bi se pokrepčala in postelje, kjer bi ji počivalo izmučeno telo. Edini živi bitji v tem zapuščenem prostoru sta volk in osliček.

Sveti Jožef se vrne iz mesta. Žalost mu je zarisana na obrazu. Na mnogo vrat je potrkal, a povsod je našel trda srca in gluha ušesa. In tako se vrača s šopom slame pod pazduho. Marija ga tolaži in mu vlije



v srce zaupanje do Boga. Skrbno očisti sv. Jožef tla bornemu hlevcu in ga postelje s slamo, kakor najbolje zna in more.

Polnočna ura se bliža. Tiho poklekne v iskreni molitvi in pričakujeta najsvetejšega, najlepšega trenutka v tej sveti noči. V blaženem upanju in priskrbenem pogovoru z Bogom, prekriža Devica na prsih roke in sklone glavo.

Polnoč! Naenkrat se razprostre po hlevcu topla svetloba, kapljice na mokrih stenah leskečejo kot biseri in gole skale v ozadju se zasvetijo v srebrni luči. In glej! Na rokah Device leži Detece, najljubkejši in najnežnejši izmed vseh otrok. Brezmejna sreča seva Mariji raz čisti obraz. Oči ji počivajo nepremično v vsej neskončni ljubezni na Detetu. Sveti Jožef pade na kolena in njegova duša moli in se zahvaljuje in z njim molijo novorojeno Dete angeli, ki so prišli v revni hlevček.

Tiha, sveta noč! V naša srca prinašaš tolažbo, mir. Leto, ki bo kmalu utonilo v večnost, je podobno Herodovi palači. Divja razposajenost, nezaupanje, sovraštvo, uživanje, umori so njeni vsakdanji gosti. Da bi vsaj svetost te blažene noči legla v vsa srca in prepodila iz njih vso temoto strasti!

Pokleknimo z nedolžnimi pastirci k novorojenemu Jezuščku, pijmo iz njegovih oči sveti mir in vso dobroto! Na njegove svete ročice dahnimo lahni in nežni poljub ljubezni in zvestobe!

Pa je morebiti tvoje srce polno drugih gostov in Detetu ne moreš nuditi svoje ljubezni? Morebiti si prestopila prag Herodove palače, kjer gostuje greh?

Glej, v tej sveti noči se vrni! Mraz, tema, strast je doma v oni veliki razkošni palači — v revnem hlevčku z Detetom ti pa diha nasproti samo odpuščanje in sama toplota ljubezni in miru — — —

Polni zaupanja in moči stopamo v novo leto. Mnogo Herodov je vladalo v teku let in še temnejši časi so bili. Pa Herodi so umrli in časi so minuli. Božje Detece je pa ostalo in siplje svetle lučke v srca onih, ki pojo na ta tajinstveni sveti večer s čistim, ljubezni polnim glasom: »Slava Bogu na višavah in na zemlji mir ljudem.«



## Dekletu.

Dr. France Debevec.

Dunaj, v maju 1924.

**M**aj se koplje v solncu in cvetju. Ko grem ven na dunajske ulice, se smejejo na vseh potih v hrepenenju obujeni obrazi, vse pavze mehanike dneva so polne osnutkov, vsako človeško bitje instinktivno išče ljubezni in je polno radosti, če jo pije in doživlja vsaj v drobnih bisernih kapljicah. Prvo kapljico vsrka, ko sme, prosto spon dneva, na solnčno cesto, drugo kapljico pije, ko si pri veseli prodajalki izbere droben šopek, tretjo in še nadaljnjo kapljico si poišče, ko zaide v park, ki je bogat na majskem cvetju, šumečih vodometih, poln otroškega smeha in prijaznih pogledov, katerih bratstvo prihaja od čistega pomladnega solnca. Sama Vesna nevidno vodi taktirko kapelnika in blagoslavlja strune parkove godbe. Maj!

Dekle, vso svojo mladost in še dalje imaš čas, da živiš v maju. Svoj maj lahko uživaš malo po malo, po drobnih kapljicah, uživaš lahko po kupicah, lahko pa tudi po čašah, ki imajo primešanega dovolj opoja, da ti otrujejo in spalijo majske cvetove tvoje duše.

Dekle, rojena si za ljubezen: za ljubezen do rož, do solnca in neba, za ljubezen do doma, do fanta, moža, otrok ... V to ali ono smer lahko posvetiš svojo čustveno veličino, zakaj končno ti nikdo ne more svojevoljno uravnavati potov tvojih želja in tvojega hrepenenja. Kako boš torej izživela svoj maj?

Eno je jasno: Uživaj in izkoristi ga, čim bolj ti je mogoče, toda pomni, da je edino pravi užitek samo oni, ki ne zapušča za seboj razdejanja, niti majhnega, niti velikega. Kako silna tragika je, če pomislimo, da se toliko in toliko deklet v silnem hrepenenju svoje mladosti poda na pot iskanja uresničenja svojih sanj, a velika večina njih, če že doseže polovičarski cilj, ga doseže šele potem, ko je najlepše rožne vrhove svoje čiste, neoskrunjene duše žrtvovala kot davek na žrtvenik spoznanja.

Dekle, kako boš torej ljubila, da boš mnogo ljubila in nič ne izgubila na svoji dekliški dragocenosti?

Že po svoji naravi je ženska duša raznotera; je lahko tako nežna, da ji je že hipna misel na nedostojno gesto v besedi ali kretnji skrajno mučna, na drugi strani pa je lahko več ali manj nagnjena k pretkanosti (rafiniranosti) in se zna brez večjih težav in opasnosti gibati tudi v kočljivih situacijah.

Nagnjenje k čustvovanju je značilna poteza ženske duševnosti. Toda obsežnost ni jakost čustvovanja, z drugo besedo: temperament je pri raznih ženskih osebnostih zelo različno razvit, a ravno sila temperamenta je ona pomembna utež na tehtnici odločitve za ta ali oni korak, katera premnogokrat odločuje v romanu mladosti.

Toda za vse te tako razne tipe velja nasvet: Skušaj pravočasno doseči čim večjo popolnost spoznanja o smislu in vrednosti vseh onih pojavov in činov, ki lahko spremljajo mlado ljubezen in vse ono, kar lahko nastane istočasno in v zvezi z njo. Največ dragocenih žrtev pade na račun nepravilnega pojmovanja in neprimernega obravnavanja raznolikih vrednot ljubavne oziroma seksualne kakovosti.

Kaj naj bi starši doprinesli k zgradbi duševne samostojnosti svojih hčerk, posebno k zgradbi duševne samostojnosti v pojmovanju ljubezni, o tem naj ob tej priliki ne razpravljamo. Pač pa naj bo moja naloga povedati nekaj jasnih misli o tem, kako naj inteligentno; razumno dekle včasih tudi sama in brez žrtev skuša priboriti jasno spoznanje v pogledu ljubezni, in sicer takoj od one dobe dalje, ko ji duša stavi v tem smislu prvo veliko vprašanje.

Na okviru, v katerem naj mlada ženska koplje snov za zidanje svojega neodvisnega pojmovanja ljubavi, naj bo napisano: **P r a v o č a s n o** in širokogrudno! Z onim dnem dalje, ko te bo prvič stresala doslej neznana misel in čustvo, morda še ne izkristalizirani daljnji odmevi ljubezenskega hrepenenja, morda globoko občuteno čustvo sramu, ko si prvič čutila, da si bila razžaljena kot ženska, morda kako drugače občuteno duševno razpoloženje, od onega dne dalje stoj neprestano na straži!

Bodi kritična in ne jemlji vsega za biser, kar bo blestelo. Izrazi resnične, plemenite naklonjenosti, ki jih boš mogoče doživljala z moške strani, ustvarjajo v čisti ženski duši vse drugačne odgovore, kakor pa izjave običajnega kavalirstva, čeprav so besede, oziroma dejanja, s katerimi moški navadno izraža svojo družabnost, na zunaj lahko enaka. S svojo notranjo nezaupljivostjo napram moškim, s katerimi prideš v dotiko, si svoje mlade duševne veličine ne boš prav nič zmanjšala; obratno bo tvoja lastna cena v očeh tvoje, zlasti moške okolice zrasla do prave višine, če boš vestno čuvala svojo dragoceno, nedotaknjeno dušo pred vednimi atentati.

Več zaupanja smeš gojiti le napram moškim, o katerih si zares prepričana, da so pošteni, če tudi je ta ali oni izmed njih malo bolj živahen.

Toda ne samo pravočasno, to je, čim ti bodo dopuščale tvoje že razvite duševne zmožnosti, išči globlin in vrhuncev spoznanja, temveč pri svojem raziskavanju bodi tudi širokogrudna, to je, išči vtisov in pojavov, ki se tičejo tvojega namena, povsod, kjer ti to dopuščajo tvoje prirojene zmožnosti, tvoja pridobljena izobrazba in pred vsem tvoj priporjen značaj, ki pri tebi sloni na čvrstih temeljih katoliških svetovnih nazorov.

Kaj je v obče značaj? Značaj je duševna odličnost, ki se javlja v tem, da se ob vseh prilikah skušamo ravnati po lepih načelih, ki jih priznavamo v svoji notranjosti. Pravi značaj je dosežen šele tedaj, kadar je lastna volja tako močna, da ravnamo po svojih načelih tudi takrat, ko nam je to iz tega ali onega vzroka težko ali neljubo.

Čim jačji bo tvoj značaj, tem brezskrbnejše se boš lahko kretala v življenju, tem lažje boš opazovala brez opasnosti za svojo žensko čast in ponos tudi intimnejše pojave človeške družbe, da dosežeš kot mlada ženska nujno potrebno spoznanje o smislu in vrednosti ljubezenskih pojavov v širšem pomenu.

Mogoče za to ali ono dekle ni tako zelo potrebno, da se s svojo voljo docela osamosvoji; splošno pa moramo reči, da se razvija življenje leto za letom v tej smeri, da ženska dobiva vedno večjo svobodo akcije in neobhodno potrebno je, da se istočasno osamosvojuje tudi njena volja v smislu močne značajnosti.

Ravno nedostatek čvrstosti značaja je, ki ustvarja poznane tipe navivnih in lahkovernih naših deklet. Dokler je preprosta mladenka doma pod varstvom skrbnih staršev, vzgojena v dobrih, predvsem verskih načelih, je njeno življenje brez graje; ko pa katero izmed njih boj za kruh in obstanek ali kakšen drug vzrok vrže v mesto, v tovarno ali kamorkoli v tujino, kjer je navezana sama nase, na svojo v borbi neutrjeno voljo in značaj, na svojo usodno naivnost, pa mnoge izmed njih v kratkem času odpovedo. To so številne (ne vse!) naše izgubljene služkinje, natakariče in druge uslužbenke po Zagrebu, Belgradu, Sarajevu in ostalih mestih naše prostrane države. A svet se čudi, zakaj ravno verne Slovenke tako brzo zaidejo v blato propalosti...

Če hoče dekle v življenje, mora biti odločnega značaja, da lahko kljubuje pretečim zlim silam življenja. Osnutek značaja pri deci naj zgradijo starši oziroma njih namestniki; vse drugo pa, kar je za krepak značaj potrebno, eventuelno tudi ves značaj v celoti, si lahko vsaka dekle sama pridobi.

Značajnost dekletu simpatičnosti ne zmanjšuje, temveč v veliki meri poveča. Če bi me kdo vprašal, kakšne lastnosti bi jaz želel od meni simpatičnega dekleta, bi mu naštel: inteligenco in značaj kot odlične lastnosti duha, zdravje in lepoto kot odlične lastnosti telesa. S pomočjo inteligence in s pomočjo značajnosti je zasigurano vse ono, kar odlikuje človeka v širšem pomenu, kristjana-katoličana v ožjem smislu.

Pri vsem tem iskanju orientacije v mladosti pa nikar ne pozabi na vzgojo finih, nežnih, najlepših teženj svoje duše. Vse ono iskanje jasnega pojmovanja ljubezni ima poglobljen pomen, da ti enkrat omogoči ljubezen v najvišjem in najglobokejšem pomenu. Osnovna črta ljubezni je lepota, zato išči, glej, delaj samo lepo povsod, kjer ti bo to mogoče. Čim bolj intenzivno boš opazovala življenjske pojave, tem več zla boš videla in tem bolj boš morala zaradi ravnotežja v duši na drugi strani zaposliti svoje misli in čuvstva z lepoto: z lepoto, ki jo najdeš na svojem domu, z lepoto

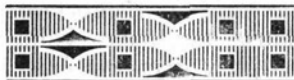
knjige, dela na vseh poljih, z lepoto glasbe, cvetja, izletov v naravo, predstav, z lepoto dobrodelnosti, zlasti pa z lepoto religije in vsega onega, kar je z njo v zvezi. Tako bosta rasla v tvoji duši dva| ekstrema, ki se bosta bolj in bolj oddaljevala, in čim večja bo razdalja med njima, tem večje bo tvoje spoznanje, tem jačji bo tvoj značaj, tem bolj se boš približala možnosti resnične ljubezni.

Najglavnejše smernice tvojega orientiranja v mladosti so s tem podane. Zakaj moj namen je, da te misli brez pridržka lahko prizna vsako dekle ne glede na svoje svetovno naziranje, čeprav je velika večina naših deklet religiozna in ji je vsled tega orientacija olajšana.

Končno se dotaknem še enega zelo važnega vprašanja: Kateremu izmed moških smeš pred vsemi ostalimi dati prednost pri eventuelnih svojih simpatijah? Svetujem ti z vso nujnostjo: Najprej skušaj doseči polno teoretsko spoznanje glede ljubezni v ožjem in širšem smislu. Šele potem lahko smeš aktivno stopiti na oder kovanja svoje bodočnosti.

Drugo, kar fini, razumni devojki priporočam, pa je: Takoj od početka izključiti od možnosti svojih dekliskih simpatij vse one moške, ki niso vsaj srednje inteligentni in krepkega značaja. Značajnosti daj prednost pred inteligenco. Vse druge vidike presojanja moških pri iskanju ljubezni prepuščam tebi, zanašajoč se na tvojo izvežbano sodbo in ozirajoč se na različnost ženskega okusa.

In še ena pomembna misel naj te spremlja po vseh potih tvoje mladosti: Tudi če nikdar ne bi dosegla idealnega cilja svojega dekliskega hrepenenja, kljub temu bodi prepričana, da je skrbno, vestno pripravljanje in iskanje uresničenja lepih mladostnih teženj daleč več vredno kot samo povprečno ali celo površno razmerje.



## Od srca do srca



(Pomenki z gospo Selmo.)

### Svetonočne želje.

Moja dekleta! Po enem letu se zopet zbiramo pri jaslicah. Ali smo še vse? Koliko se jih je izneverilo našemu tihemu domu? Koliko novih sestic je našlo naš tihi kotichek?

— A sveti, tihi, božični mir nas bo v duhu vse zbral ob bornem betlehenskem prestolu vsemogočnega Novorojenega. Ko nas bo vse dosegel glas svetonočnih zvonov, bodo vsa naša srca eno: en sam lep, tih in svet dom našega Kralja. In vse leto bomo zopet tekmovali, da mu za prihodnjo sv. noč pripravimo še lepši dom. Kaj-ne, da niti ena ne bo izostala od te vzvišene tekme? S tem si zagotovimo tudi stalno in resnično srečo, ki nam je ne more odnesti noben val časa. Ostanimo si zveste med seboj, zveste njemu in On ostane zvest nam! Zvestoba za zvestobo!

### Odgovori na pisma.

**Osamljena.** Takole v začetku posta bi mogla priti k dobrim in zanesljivim ljudem v uk. Prej ni mogoče, ker imajo že dve drugi učenki. Vsekakor pa bom iskala še dalje, če

se mi posreči kje drugje že prej. Kaj ne, da je tako prav? — Kako pa, ali tista ovira, ki Ti je bila v Lj. napoti, ne velja tudi za S.? Ugotovi to že prej, da Ti potem ne pride zopet nepričakovano kaj vmes! Sicer si pa zdaj pozimi lahko marsikaj urediš z ozirom na Tvoje bodoče načrte. Bog s Teboj!

**Irena.** Le brez vseh naslovov in nepotrebnih ovinkov! Prav nič mi ni do blestečih imen, glavno je, da se z dekleti dobro razumem. — Tvoje priznanje je zelo odkrito. Koliko napačnega je v Tvojem ravnanju, ne morem presoditi, ker omenjaš preteklost le bolj splošno. Zakaj naj bi bil spomin na ljubo osebo »vzrok marsikake bridke ure«? Taki spomini so navadno lepi, ali jih vsaj obdaja sijaj mehke otožnosti. Ali je pri Tebi drugače? Tudi mesta, kjer omenjaš kamen ovire, ne razumem prav. Kako pride »mlada ljubezen« tu sem, tudi ne morem umeti. — Kar pišeš nadalje o veselju, uživanju, slasti, je čisto navaden pojav v dekliskem življenju. Toda vsa vabljljost le teh ima svojo mejo. Versko-moralni čut nam pove: do tu in ne dalje! Tudi Tvoja dekliska notranjost Ti gotovo zakliče: Stoj! — Iz Tvojih nadaljnjih



vrstic izprevidim, da nimaš pravega presodka o sami sebi. To nestalno kolebanje, sicer še ni nič grešnega, a baš ta nestalnost bi mi delala resne skrbi za bodočnost. — Kako le moreš kar v eni sapi govoriti o sv. Pismu, o Cankarju, Župančiču? Ni vse za vsaki čas! Ob času notranjega nemira se zavestno in trdno okleni trajnih in večnih vrednot! Drugače, v miru in za razvedrilo, pa Ti seveda izvrstno služijo naši klasiki. — Glede ustalitve značaja morda najdeš nekaj zase v današnji razpravi »Dekletu«. — Vsekakor pa mi kmalu zopet piši, da se bolje spoznava.

**Mala Samaritanka.** Iz Tvojih vrstic razberem, da si dobro zavarovana pred prijateljstvom, o katerem so razpravljale zadnje številke Vigred. To pa Ti ne daje pravice, da izrekaš uničevalno sodbo o teh razpravah. Misliti moraš, da je veliko število Vigrednic, ki jim leta in življenske okoliščine še niso dale tako varnega zavetja. Le zamisli se nekoliko v položaj teh deklet in prečitaj razpravo vnovič! Prepričana sem, da — ako hočeš biti odkrita — boš ob koncu drugačnega mnenja. Zelo važna je bila zlasti opredelitev pojmov, ki jih, kakor vidim iz Tvoje pisma, tudi Ti ne obvladaš popolno. — Opozoriti Te moram zlasti na to, da je Tvoja dolžnost v svojem delokrogu zastopati pravilne na-

zore glede teh in takih vprašanj in ne zadošča, če se temu le kratkomalo izogneš. Upam, da ne rečem preveč, če trdim: Slika ostane slej ko prej lepa, ako jo hraniš v čistem srcu. Do tega svetišča imaš dostop samo Ti in komur Ti dovoliš. — Poudarjam vnovič: Ni greh, ako se spoznaš v teh zadevah; temu bo pritrdil tudi vsak duhovnik. In ako moreš v tem oziru kaj dobrega storiti med mlajšimi sovrstnicami, je velikega pomena za vzgojo deklet, ki jim baš v teh časih preti nevarnost od vseh strani. Bodi Mala Samaritanka tudi v tem oziru!

**Planika.** Tvojo zadevo sem priporočila nekaterim gospem, ki ji pa do danes še niso našle pomoči. Kakor hitro se kaj primernega najde, Te bodo od tam obvestili. Bog s Teboj!

**Izgubljena ovčica.** Tvoje pismo me je nekoliko prestrašilo, ker ni imelo običajne oblike. Kmalu pa sem uvidela, da se mi ni treba bati za Tebe. Čestitam k zaupanju, ki ga uživaš med sovrstnicami, pa tudi pri g. voditelju. Le z veseljem se okleni dela v društvu! S tem boš pregnala marsikatero skrb, ki Te je morila, a je bila povečini nepotrebna. Sicer pa praviš, da Te ne razumem prav; torej mi moraš ob priliki natančneje in obširneje opisati svoje želje in potrebe. Le tega nikar ne misli, da me ne bo zanimalo! Torej, kar pero v roko in mnogo napiši!

## Vigrednice in umetnost.

Slavko Savinšek.

**V**se leto je razpravljala »Vigred« o umetnosti in popolnoma razumljivo je, da se vprašamo: čemu to? Pustili bomo ob strani vzroke: vpliv umetnosti na vzgojo, na oplemenitev duha itd., ker smo vse to že obdelali in je za nas že dognana stvar. Vzeli bomo samo eno plat, ki mora biti v glavih in srcih mladih »Vigrednic« posebno jasna in vsestransko razčiščena: umetnost in katoliške mladenke.

Kakor v vseh panogah duševnega življenja, si tudi v umetnosti stojita nasproti dva tabora: pozitiven in negativen, verski in brezverski. Kako da tudi v umetnosti? Bomo takoj videli.

Kajne, drage »Vigrednice«, za nas, katoličane, drži pribito, da je vse, kar smo in vidimo, ustvaril Bog, ki vse to vodi in ravna po svoji najsvetejši volji. In ta Bog nam je dal v srca nenapisane, a po svoji katoliški cerkvi tudi napisane nauke, ki nas uče, kako moramo živeti, da dosežemo svoj namen: večno zveličanje. In ker je On tisti, ki je vse od njega, nam je tudi *izvor lepote*, sam najvišja, absolutna Lepota.

Brezverci trdijo, da je svet nastal sam iz sebe, da mora zato človek živeti po svoji naravi, po občutju, ki mu pove, kdaj dela prav, kdaj ne. Pravijo: vse, kar ni proti naravi, je dovoljeno, oziroma, vse se mora vršiti tako, kakor človekova narava zahteva. Ne priznavajo namreč dogme o izvirnem grehu, ki je prvotno nepokvarjeno človeško naravo izpridil, jo napravil grešno, zmotljivo. Razen teh zakonov iz občutja v sebi priznavajo oni menda samo še nujne postavbe človeške družbe, nič drugega. Zato mora po vsem tem biti njim izvor lepote narava, oziroma človek.



Lepota je bistvo umetnosti. V tem se strinjamo mi in naši nasprotniki. Tudi v tem smo si edini, da je lepota ideal, to je: nekaj nedosegljivega. Kakor hitro bi bila lepota dosegljiva v najvišji izmeri, bi se ji dali določiti veljavni zakoni; človek bi se po teh zakonih ravnal in ne bi mogli enkrat več naprej. Umetnost bi dospela na mrtvo točko in vsako napredovanje v njej bi bilo izključeno. Mi se hočemo lepotnemu idealu približati tako, da skušamo v njem čim najbolj spoznati in doseči Njega, ki je absolutna Lepota, Lepota sama po sebi. Oni, ki niso z nami enakih misli, pa hodijo drugo pot, ki naj bi jih privedla do njihovega ideala lepote: človeka-boga. Zato v svojem iskanju za lepotnim idealom ne gledajo na zakone, ki jih mi priznavamo kot od Boga dane tudi z ozirom na lepoto, ampak gredo preko njih.

Rekli smo, da je lepota bistvo umetnosti. Zavedamo pa se pri tem, da je umetnost nekaj, kar nam je dal Bog z gotovim namenom; ker ničesar na svetu ni brez namena. Zato moremo mi priznati za umetno samo ono, kar dosega svoj od Boga dani namen, ki je pri umetnosti: da nam pomaga pri dosegu našega cilja, zveličanja. Brezverci pa trdijo, da umetnost nima nobenega namena, kakor samo, da je sama sebi namen (takozvani *l'art pour l'art* = umetnost radi umetnosti!). Pač, pravijo, vpliva na človeka, ali ona je samo igra brez namena, umetnik jo sme obdelavati tako, kakor se njemu vidi, brez ozira na zakone: sam iz sebe.

Da je umetnina umetnost, mora biti ne samo lepa, ampak tudi dobra, smo že enkrat rekli v »Vigredi«. Pojm lepega in pojm dobrega morata biti v njej. To je za nas katoličane jasno, ker vemo, da se mora umetnost, če hoče dosežati že gori omenjeni svoj namen, gibati v mejah dobrega, ki jih je začrtal Bog, najvišja Dobrota. Tudi brezverci niso nasprotni pojmu dobrega v umetnosti, toda oni trdijo, da je dobro le ono, kar človeka usvršuje, ga napravi človeka-boga, brez ozira na božje nauke o dobrem, o katoliški etiki.

Tretje bistvo umetnosti je, da mora biti resnična. To se pravi: vsaj videti se mora umetnina človeku resnična, četudi ni dejanje, ali stvar ali prizor v njej resnično. (Samo, da verujemo, oziroma moremo verovati v njegovo resničnost.) V tem tretjem bistvu umetnosti, v pojmu resničnosti smo si pač edini mi in nasprotniki, vsaj v glavnem.

Vidimo, da je umetnost res umetnost le tedaj, če je lepa, dobra in resnična. Ker je pojm umetnosti za nas ovidljiv le, če je utelešen v umetnini, morajo tudi umetnine imeti vsa ta tri bistva umetnosti.

Po vsem povedanem je za nas jasno, da obstojita dve vrsti umetnin: verska in brezverska. Toda ti dve vrsti sta si v kričečem nasprotju! Zakaj, vam mora biti jasno iz povedanega: nasproti si stojita dva: Bog s svojimi zapovedmi o lepem in dobrem, sam najvišja Lepota in Dobrota, in človek z naravnimi zakoni, s ciljem: človek — bog. Človek pa je slab, četudi je umetnik, ker je pač človek. Ne rečem, da umetniki namenoma izdelujejo umetnine, ki so nasprotni katoliški etiki (dobe se pa tudi taki!), nasprotni katoliški morali ter se v njih ogrevajo za stvari, ki jih naša vera obsoja, ki jih ne more priznati ali iti molče mimo njih, ampak mora vernike opozoriti nanje. K temu ima Cerkev popolno pravico in mi, njeni udje, jo moramo ubogati.

Vidite, to je ono, na kar moramo paziti vsi, tudi ve »Vigrednice«, ako umetnost spoznavate, posebno, ako umetnine uživate! Mislim, da vas je večina, ki ste že dozorele v katoliškem prepričanju in boste, ravna je se po teh načelih, same spoznale, kaj je prav in dobro, in kaj ni. Če pa same ne znate presoditi in razkriti, morate pa pustiti, da vas vodijo drugi, ki vam povedo, kaj smete, česa ne smete.

Na drugi strani pa ne smemo trditi, da je umetnina samo ono, kar je ustvarjeno v katoliškem duhu. Tudi stvari nasprotnih umetnikov so umetnine, če odgovarjajo principu umetnosti. Seveda za nas katoličane niso popolne, ker ne dosežajo namena umetnosti. Za nje same in za njihove pristaše pa so, kakor v našem duhu ustvarjene nam. Mi, katoličani, te njihove umetnine spoštujemo kot umetnine, ali odobravati jih ne moremo, ker so nasprotne našim načelom, ki jih mi izpovedujemo. Ker bi take umetnine bile nam v dušno škodo: odvrčale bi nas od cilja, ki ga ima po našem nauku umetnost, jih odklanjamo, ker vemo, da bi v njih uživanju ne dosegli cilja, ki ga je nam Bog dal. Ne rečemo pa, da brezverec ne bi mogel ustvariti umetnine, ki bi jo mi lahko odobraval tudi z našega katoliškega stališča. Ravnotako pa tudi katoliški umetnik lahko napravi umetnino, ki bi jo mi morali po naših načelih odkloniti. To je jasno!

Mislím, da je zadeva jasno povedana. Še nekaj! Najlepše, kar je Bog ustvaril, je brezdvomno človek. Telo človekovo je edino ustvarjeno bitje, ki nosi v sebi podobo Stvarnikovo: neumrjočo dušo. Kot svetišče te duše je temu primerno najlepše, kar je Bog ustvaril. Umetniki upodabljajo človeka največkrat golega. Kaj boste ve, »Vigrednice«, rekle k temu? Jaz vam morem reči samo eno: ni vse za vsakega! A tole naj vam velja kot pravilo, ki nikdar ne bo varalo: Kdor v golem telesu, v goloti, ustvarjeni iz umetnostnih namenov, vidi kaj drugega kot samo: lepo telo, ki je tempelj sv. Duha, tak naj beži od slik in kipov, ki predstavljajo goloto! Ako se boste ravnale strogo po tem pravilu, potem ne morete nikdar zgrehšiti pravega.

Tako bi bilo na kratko povedano stališče katoliške mladenke, stališče »Vigrednice« do umetnosti. Teh načel se bo »Vigred« držala tudi v bodoče in bo skušala v »Vigrednicah« vzbuditi o umetnosti oni zmisel, ki ga umetnost imeti mora, da doseže svoj namen; predvsem pa, da bo tudi umetnost katoliške mladenke pripravljena za ono ljubezen, ki o njej pravi največji kipar vseh časov, Michelangelo, v sledečih verzih:

»— — — Onega duha  
ne bosta barva, dleto nikdar umirila,  
ki išče le Ljubezni tiste, ki na križ  
rokè razpela je, da bi nas k sebi pritegnila!«

## Molitev.

Ksaver Meško.

*V bolesti urah in nemira,  
ko v strahu mi srce drhti,  
v nebo oko se mi ozira,  
v nebo molitev mi kipi:*

*»O Bog, ki si srce mi ustvaril,  
da čuti, ljubi in trpi,  
ki uma iskro si razžaril,  
da misli, upa, hrepeni,*

*Ti veš, da zagrehšil sem mnogo,  
a tudi se bridkó kesal —  
Gospod, ne sodi me prestrogo,  
če čestokrat — prestab — sem pal.*

*Saj veš, da ne iz hudobije,  
a človek sem, ves slab, ves slab!  
Srce mi vroče v prsih bije,  
in svet ves poln, ves poln je vab...*

*Gospod, po milosti me sodi,  
ne po pravici ostrih črk,  
še v večnosti mi Oče bodi  
in ne Sodnik le trd in mrk!«*

## V sveti noči.

Francka G.

**N**emirno je moje srce, dokler ne počiva v tebi, o Gospod.« Tako molim pred božičem s sv. Avguštinom in mrjem hrepenenja. Štejem dneve in ure do Njegovega prihoda — šele ob jaslicah se umirim in potolažim.

Ko klečim ob hlevcu in strmim v božje Dete, pozabim na sedanjost: otrok sem, ne, pastirček z betlehemskih poljan. V vsakdanjost vednih delavnikov je angel prinesel blagovest o Odrešeniku; ubogala sem in prišla gledat čudo. Dobro in toplo mi je sedaj ob jaslicah, da ne želim nikdar več proč. Če bi bila bogata, bi vse darove položila k Detetovim nogam. Pastirčkov največji in najljubši zaklad pa je beli janjček. O, da bi bil dopadljiv dar moj janjček — moja dušica!

V sveti noči duša pozabi, da jo teže telesni okovi. Tako ji je prijetno in lahno, da bi vsakogar ogovorila: sestra, brat. Saj vendar ob donenju svetonočnih zvonov vsi romamo k polnočnici z isto željo: da vidimo novo-rojene Dete, da iz duhovnikovih ust slišimo evangelij: »Oznamim vam veliko veselje: danes vam je rojen Zveličar.« — Sami pastirčki smo, ki smo po angelovem naročilu prišli molit božje Dete.

Naša srca pa utripljejo in naše ustne šepčejo le iskreno molitev: »Verujem v Boga, ki se je za nas učlovečil... Hosana, hosana!«



## V božični noči.

Tadeja.

**L**epa je bila zadnja božična noč, ki jo je preživela moja mati. Dobro se je še spominjam.

Čas pred polnočjo smo presedeli doma v sobi. Igrali smo domino, pili čaj in se pogovarjali. Topla je bila domača soba in neizmerna lepota in toplota je bila v onem čakanju, v našem polutihem pogovarjanju, v noči sami.

Prisluhnila sem zdajnzdaj k oknu: »Ali ne zvonijo?« Pa je bilo vse tiho in zvonilo je le v mojem srcu: sveta noč.

Pa se je naenkrat začulo zvonjenje, tiho je podrhtelo ozračje, glas zvonov je potrkal na okno.

»Zvoni! Sedaj bo pa kmalu treba iti. Pot je snežena in utrudljiva.«

Vesetje in nestrpnost je bila v mojem glasu, natančno sem ju začutila.

Ves večer ni mati omenila, da bo šla tudi ona k polnočnici. Vedela je, da bi ji branila, ker bolehnja je že bila in — bala sem se. Pa je mati nenadoma vstala, stopila k oknu, tiho poslušala zvonjenje, potem pa rekla:

»Tudi jaz bom šla!«

»Ne hodi mati! Mraz je in bolehnja si. Lahko ti škodi! Jaz bom molila zate...« Umolknila sem sredi stavka in jo gledala kot majhnega otroka.

Tiho me je pogledala mati, tiho me nekaj časa gledala, kot bi se bala izpregovoriti, pa je stopila k meni, čisto k mojim očem se je nagnila.

»Kar pusti me in nič nikar mi ne brani. Veš, saj grem letos zadnji-krat. Prav dobro čutim to... nekaj mi pravi...« Umolknila je mati sredi stavka.

Tolika bridkost je bila v teh besedah, da je nisem mogla izmeriti v tistem hipu. Šele pozneje, ko je mati že ležala v grobu in sem bila sama, sem doumela vso bridkost.

Odšli smo. Vso pot smo molčali. Zvonilo je, pelo je v zvoniku, pelo visoko v zvezdah, pelo je v moji duši: sveta noč.

Pri polnočnici, pri Detetu v jaslicah pa sem molila: »Daj, da ne gre mati nocoj zadnjikrat...«

Hotel je Gospod in mati je čez nekaj mesecev umrla.

Vsako sveto noč se spominjam matere, njenih besed in bridkosti, ki je ležala v teh besedah.

In ko pride božična noč, ko klečim pred božjim Detetom, molim zanjo in zase. Pa mi da sveta noč, božje Dete tolažbo in mir...



## Zdrava, roža Marija



### Prvo poglavje: Marija.

Slavko Savinec.

V rebri pod mekinskim gozdom je sedela Marija, ki so jo spoštovali in ljubili i moški i ženske i otroci vse soseske, ker je bila dobra in moška.

Solnce je z dolgimi golimi rokami objemalo najvišje ležeče hiše, z zlatimi dlanmi je božalo slamnata slemena; z dolgimi tenkimi prsti je brskalo med zelenjem, tipalo med drevje in praprot, če ni morda kje med travo in koreninami že droben vijoličast hrošč ali rjava mravlja ali mrzel martinček, ki se ne bi bilo še za danes od njega poslovilo. In ko je z zlatimi iglicami poščegetalo v očke miško, ki se je zvedavo razgledovala iz švoje luknjice, ko je nagajivo streslo šop žarkov v brlogec črnega murenčka, je z rožnato, prosojno dlanjo seglo do Marije. Pobožalo ji je pšenično rumene lase, ji nalahko pogladilo zasolzene oči, poljubilo z mavrično dlanjo zaihtele ustnice, pa se je čudoma začudilo burnemu utripanju mladega srca.

A Marija ni vsega tega nič videla, nič čutila solnčnega ljubkovanja, niti čudežno rahlih njegovih poljubov ne: venomer je strmela predse, naslonjena nazaj v vročo reber in solza za solzo ji je počasi polzela raz lici in se doli pod belim vratom izgubila v gube rdeče rute.

In niti ni zarazila, ko je zašlo solnce in kakor ogromna solza zdrknilo za gore, žalostno, ker so Marijine solze orosile njegove rožnate prste.

Ko je pričela noč iztezati mračne roke izza gora in jela črno barvati senco dreves in hiš in rož in trav ter je tudi za Marijo že rastla njena senca v mrak, je še vedno nepremično strmela v ravan pod seboj in mokro so ji sijale oči. Njena duša pa se je sklanjala nazaj v sinočnji večer in se zvijala v bolesti, ker je vnovič gledala in vnovič trpela huje ko sinoči: Jernej ljubi Angelico!

Kakor bi ji kdo z ostro iglo trgal živec za živcem iz vročega mesa. jo je zbadal spomin: kako je Angelici zagorelo lice, ko je stopil k nji Jernej in jo vprašal: »Angelica, boš plesala z menoi?« Kakor bi ii bil vrgel rdečih rož v obraz, je vzevela kri na sicer bledih licih Angeličinih. — In še je gledala Marija: kako je igralo in se svetlikalo v Jernejevih



očeh, ko je plesal z Angelico; in bil ga je sam vrisk, Angelica pa v fantovih rokah kakor odmev njegov, kakor drobna cvetka na prešerno v solncu se smejočem oknu! Pri tem spominu je udarilo Mariji, kakor sinoči, iz prsi nekaj težkega, pekočega in ji obtičalo v grlu, da je mislila: zadavi me! Vse to težko in pekoče v grlu pa je rastlo in rastlo ob spominu na Jerneja po plesu: »Vidiš, Marija, z Angelico se pač pleše! Niti ne čutiš je v rokah, kakor bi rožo nosil na dlani! Sama mladost diši iz nje in gorko ti postane ob njej! Marija, ti pa si mrzla, da me zazebe, če vidim tvojo roko in niti nasloniti se nočeš na plesavca! Kaj hočemo, smo pač moški!

– Pa nič zato!« Stisnil ji je roko v razkošnem veselju nad lepo Angelico in ni čutil, ko je pri tem v Mariji kričala vsaka žilica, vsak živec: Jernej, Jernej, kako te ljubim! Ni videl in ni slišal, ker so njene roke ostale mrzle in modre oči v bolečini napol zaprte: ker niso smele ž njim, niso upale za njim. On pa je iskal, kjer je našel.

Vnovič so privrele solze, sunile ta najgrenkejši spomin iz bolnih misli in vstal je prav iz dna sreča drug, lepši:

Vsa v solncu je bila njuna mladost in v rdeči zarji je zacvetelo belo deklisko popje in vriskajoči fantovski cvet: Marija, edinka trdnega posestnika, Jernej, edinec bogatega sosedu. Skupaj sta se igrala vse dni otroških sanj, skupaj se zavedla žuljev na rokah in dehtenja obdelanega polja in v lastnem znoju obdelavane rodne zemlje. Če so jo v igri zgrabile njegove močne, v solncu zarjavele roke, ga je dvignila od tal in se z enim zamahom oprostila krepkih mišic, ker je bila vsa očetova moč, vse njegovo zdravje v njej, ker je ž njim orala ko moški, kosila in žito prevezovala ko nerojeni mu sin. Tako je rastlo v njunih srcih že iz otroških let ono sladko, skrivnostno, ki mu pravimo boj in zmaga, sila telesa in moč duha, ki noče priznati poraza in išče samo prilike, da v drugem naskoku prisili nasprotnika, če prvi izpodleti, da prizna: močnejši si ko jaz!

Iz otroških iger in prijateljstva je vzrastla ljubezen. Dvojna, različna ko dan in noč. V Jernejevem srcu vriskajoča pesem, ki je pela ob vsakem gibu rok, strastna v blesku črnih oči, zgovorna v besedi krepkega jezika. V Mariji tiha luč, ki pa je kakor lunini žarki razsvetljevala vso njeno notranjost, grela vsako misel njeno. A svetloba te luči ni smela v oči, ne v drhtenje rok, kakor hitro je Mariji iz matere zrastle spoznanje, rojeno iz otroške molitve: Blagor njim, ki so čistega srca, ker bodo Boga gledali! Kakor splašena golobica je bila njena ljubezen, kadar so v ognju zableščale Jernejeve oči, ki jo je pred njim svarila rajna mati.

Z leti je rastla v njej moč ljubezni, a tudi moč premagovanja in čednosti in dekliskega ponosa. V Jerneju pa sila vroče, nagle krvi, zavest fantovske zmage.

Kakor krvava roža je vzrastla iz pozabljenja nocoj zopet ura, ki peče v njenem in njegovem spominu že dve leti:

Bila je lepa, topla poletna noč. Z mrakom je šla Marija v svojo sobico v prvem nadstropju k počitku. Pričela si je razvezovati dolge kite, a misli so bile pri Jerneju, ki je bil zadnje dni tako prijazen in dober ž njo, kakor že dolgo ne. Vse te dni je močnejše in lepše pela v njej pesem mlade ljubezni. Pred njo so bleščale žive Jernejeve oči, njegovi beli zobje, okrašeni s toplim usmevom zdravordečih ustnic so jo v smehljanju pozdravljali iz teme, na dlani ji je gorel poljub njegovih črnih kodrastih las, ki mu jih je ž njo pogladila nazaj raz potno čelo. In njene misli so si želele, da bi bil zdajle Jernej pri njej, da bi ji govoril sladke besede, da bi ji z žuljavo dlanko božal oči in vroče čelo, da bi mogla na njegove prsi nasloniti od ljubezni in hrepenenja razgreti obraz in mu pošepetati tiho, čisto tiho: Jernej, kako si moj!

V teh mislih jo je zalotila luna, ki je vrgla luč na sliko rajne matere nad posteljo. Tedaj je zagorelo na ustnicah slikane matere: Blagor jim, ki so čistega srca! in je spekle Marijo v dno srca. »Ne, ne, mati, saj sem zvesta, saj ostanem čista, ker je Mati božja, mati tvoje Marije!« In je pokleknila pred sliko svoje drage druge Matere in iz srca so ji rastle na jezik besede molitve Marijinih hčera: »Spomni se, o premila Devica Marija, da še nikdar ni bilo slišati...« Še dolgo je sijala luna v tiho deklško sobico, ko je mlado dekle še vedno klečalo, molilo in prosilo in se bojevalo s svojo ljubeznijo in za milost nebeške Varuhinje.

Legla je v posteljo in, trudni, so se ji misli in slike počasi, počasi odmikale, izgubljale v daljno nejasnost, dekler niso kar naenkrat utočile v brezbrezno morje spanja.

Iz globokega sna je planila Marija nenadoma kvišku. »Marija, Marija!« je tiho klicalo ob oknu. »Marija, ali spiš, Marija?« je zamolklo vpraševalo. Še napol speča je okrenila glavo proti oknu in dvoje vročih oči se je zapičilo vanjo iz teme, krepka Jernejeva postava je slonela na oknu in ustna njegova so hrepeneče klicala: »Marija, vstani, Marija!«

Mariji je sprva kakor onemela zastrmela v okno. Žive oči iz teme so jo uklenile v verige. Ali sunkoma se je oprostila vezi fantovih oči: »Jernej, lepo te prosim, pojdi stran!« so ji zadržtele ustnice.

»Marija, zakaj me podiš? Glej, ne morem več brez tebe; ne morem spati, ker nate mislim. Čemu ne prideš k meni, zakaj me podiš?«

»Jernej, lepo te prosim, pusti me, pojdi domov! Saj te imam rada, toda zdaj me pusti v miru!«

»Nočem!« je zasikalo iz fantovih ust in z enim skokom se je zavihtel Jernej na okno, sprožil že noge proti tlom, ko je planila deklica kakor blisk iz postelje proti oknu in sunila fanta s tako silo v prsa, da je Jernej omahnil in se skotalil po lestvi raz okno na tla.

»Jernej, Jernej, ali si se udaril? Jernej, ali te boli? Saj nisem mislila tako hudo!« je sililo dekletu iz prsi; ali jezik je bil kakor prilepljen na izsušeno nebo; in ni mogla niti ganiti s telesom, niti pogledati na vrt za padlim.

Bliskoma ji je prešinilo možgane: »Bog, če se je ubil!« Siloma je stresla okamenelo telo in pristopila k oknu, da pogleda po Jerneju. A Jernej se je že oglasil spodaj:

»Ali si me mislila ubiti? Taka je tvoja ljubezen? Le čakaj, še za menoj boš hodila in me ljubezni prosila, pa ti je ne dam, ne dam, da veš! Saj je še drugih deklet dovolj na svetu!«

In že je s kletvijo v srcu in na jeziku odšel iz vrta. Dekle je gledalo za njim, solze so ji polnile oči. Pa se je hipoma obrnila, pokleknila pred podobo Marijino in iz tihe sobice so v poletno noč gorele besede: »Češčena bodi Kraljica, mati milosti...!« zanj in zanjo.

Iz krvavih rož spomina te bridke ure je svetilo še nocoj spoznanje moči. Nocoj, ko so ji ti spomini trgali sree in je iz mraka rastle slika za sliko, zdaj lepa in sladka, zdaj bridka in pekoča in zopet trpka, a zmagovita in v zmagi ponosna.

Vedno in vedno znova pa ji je sililo v možgane: Ali sem ravnala prav? In tudi nocoj, ob tej uri grenkih spominov, se je pretrgalo v njej na dvoje: Ali je prav, da je tako skrbno varovala svojo deklško čast, zato pa trpi in jo boli, da blazni od bolečine. Ker Jerneja ne more pustiti, ker ga ljubi, ljubi...?

V tem hipu se je oglasil iz zvonika zvon in zamolil v zrak: Ave Marija! V Marijinem srcu je v tem trenutku zazvenel zopet glas: Blagor jim, ki so čistega srca! In v bel cvet je pognala molitev: Pozdravljena,

Devica! Vzdrnilo se je srce iz sanj, oči so zahrepenele k večernemu nebu: pokleknila je na mračno zeleno reber in dvignila v molitvi roki proti cerkvi.

In je še klečala, ko je luna posvetila izza gora in jo vso s srebrnimi žarki oblila. Kakor mramornat kip je klečala v srebrnozeleno se lesketajoči rebri, iz oči so ji tekale solze kesanja in bôli in tolažbe; v srcu pa je rastlo upanje in zaupanje in čudna moč je vzkalila pri tej molitvi v duši ter je pognala v cvet kakor večer v noč. In je zasijalo tisoč zvezd raz nočno nebo, ki so ji gorele iz noči v bolno srce, kakor upanje in tolažba in moč.

(Dalje.)



## Rožni dom



### Ob zimskih večerih.

Francka G.

**D**olgi so zimski večeri in mrzli, da potniku reže v lica in nehote speši korak, da čimprej pride na gorko. Oddahne se, ko je v »hiši« pri peči.

Da, v »hiši« pri peči je ob zimskih večerih najživahnejše življenje. Tu sem prihajajo domači in sosedje, da se pogovore in razvedre.

V vsaki vasi je hiša, znana po svoji gostoljubnosti, v kateri se najrajši zbirajo vaščani. Ali se boste čudili, ako se pri nas zbirajo prav v rožnem domu? V nobeni drugi hiši ni tako prijazno domače, nikjer drugod jih ne sprejemajo s tako veselimi obrazi.

Po večerni molitvi odidejo otroci spat. »Zanje ni ponočevanje,« tako odloči družinski oče. Potem pa začno prihajati dekleta iz sosednjih hiš; vsaka prinaša s seboj pletenje ali kvačkanje, da ne bo posedala brez dela.

Ob zimskih večerih ima najstarejša hčerka Stana važno nalogo: sprejemati mora prihajajoče. Ponosna je na to opravilo, pa ga tudi izvrstno opravlja: vsakega pozdravi s toplim nasmehom in s prijazno besedo. Tako zlasti dekletom kar brž izgine ona plahost, ki se jih poloti ob vstopu v tujo hišo.

Središče zimskega življenja je peč. Na teme postavijo luč. Prav ob luči se vsede gospodinja. Vse poletje ni našla časa, da bi se vsedla h krpanju. Sedaj pa ima pred seboj velik kup raztrganega perila in revica modruje in premišljuje, kako naj ga popravi. Okrog gospodinje posedejo dekleta s pletenjem.

Na klopi ob peči sedi gospodar. Najbolj prijeten je njegov kotichek. Naslonjen na gorko peč, mirno kadi svojo pipo in posluša dekleta.

Naši ljudje pravijo: »Kdor veliko govori, veliko vé ali pa veliko laže.« Precej resnice je najbrž v tej prislovisci. Zato dekleta na večernem vasovanju rajši zapojejo lepo pesem, ali pa zaprosijo gospodinjo, da jih pouči o kakšni koristni navadi, katere še ne poznajo.

Vse pa se vesele onega trenutka, ko spregovori mati: »Stana, sedaj se pa ožunači še ti in nam povej kaj lepega!«

Stane ni treba dvakrat prositi. Šele pred dvema letoma je prišla iz mestnih šol. Rada bi bila študirala dalje, a ker so jo doma nujno rabili, je morala opustiti misli na študije. Znanje pa, ki si ga je pridobila, hoče izrabiti. Stavila si je za dolžnost, da pomaga svojim vaškim tovarišicam.

Stana je dobra pripovedovalka. Z zvonkim glasom pripoveduje o Alenčici-desetnici, kako roma po svetu in so ji drevesa bratci in ptičke sestrice. Solze ji bleste v očeh, ko pravi o deseti hčerki, ki pride nepoznana k materini smrtni postelji, a jo — tujko — zapode in spet odide — Bog ve kam.

Večkrat so že slišale to pravljico, a iz Staninih ust je vedno znova lepa. — Nikakor noče več oživeti pogovor, ko pripovedovalka utihne. Menda se vsaka boji, da bi se v duši razpršila lepa slika, ki jo je očrtała Stana. Vsaka zase pa nehoče dela sklepe: da hoče kot desetnica z odprtimi očmi romati po božji naravi in jo ljubiti; da noče tako neprijazno, kot oni grajski, poditi reveža od praga.

Včasih dekleta kar nestrpno pričakujejo večernih ur. To je takrat, kadar Stana bere kako povestno knjigo ter večer za večerom nadaljuje. Nikakor ne morejo pričakati, kako se bo povest izšla. Stana pa je v tem oziru stroga: vsak večer prebere le določeno število poglavij.

Hitro minevajo dekletom ure dolgih zimskih večerov; prinašajo pa blagoslov: dekletom, ki se pošteno razvedrujejo in Stani, ki je srečna ob sreči bližnjega.

*V vsak naš „Rožni dom“ Mohorjeve knjige!*

## Vigrednica - gospodinja

### Drobei iz gospodinjstva.

O živilih. Za vsako gospodinjjo je važno, da je zadosti poučena o tem, kakšne redilne snovi in v koliki množini jih vsebujejo razna živila, katera jedila so lahko in katera težko prebavljiva. Gospodinja, ki to stvar dobro razume, si v gospodinjstvu prihrani mnogo denarja, ker zna z malimi stroški nabaviti in pa urediti živila, ki vsebujejo vse potrebne redilne snovi in so res krepčilna. Gospodinja pa mora tudi vedeti, katera hranila potrebuje človeško telo za svoj razvoj in za tvoritev raznih hranilnih snovi notranjih telesnih organov. Zato bo Vigred v letošnjem letu prinašala poučne razprave o živilih.

Človeško telo potrebuje beljakovino, škrob, maščobo, redilne soli in vodo.

■ Za naše telo je najvažnejše hranilo beljakovina. Vse celice našega telesa obstoje povetini iz nje. Beljakovino dobivamo največ iz živalskih hranil.

Škrob daje človeku, posebno pri težkem delu, telesno moč, kakor premog stroju. Največ škroba uživamo v močnatih hranilih: v moki, krompirju, rižu in sladkorju.

Maščoba se v človekovem telesu izpreminja, pri čemer nastaja toplota do 37 stopinj, kolikor je potrebuje telo. V zimskem času potrebuje telo več toplote; zato je treba uživati maščobo v večji meri kakor poleti. — Imamo živalsko maščobo: mast, maslo, presno maslo in rastlinsko maščobo: olje in razne rastlinske tolšče (kunerol i. dr.).

Redilne soli so porazdeljene že po naravi po vseh hranilih: v sočivju, mesu in vodi. Rabi jih človeško telo le v gotovem razmerju in le kot dodatek k drugim živilom.

Voda je prav tako potrebna kakor hrana. Brez nje bi človeško telo prav toliko trpelo kakor brez hrane.

Vse naštete redilne snovi potrebuje naše telo v lepem sorazmerju. Prav dobro vemo, da nihče ne more živeti le od kruha, še manj samo od mesa ali maščobe.

Dognano je, da potrebuje odrasli delovni človek dnevno nekako 100 g beljakovine, 500 g škroba in 36 g maščobe. Seveda pa teh množin ne moremo tehtati. Glad (lakota) nam narekuje, da použijemo zadostne množine, okus pa nas uči hrano pravilno pripraviti in sestaviti (mešati). Človeški okus je že pred tisočletji, preden je znanost to dognala, iznašel najprimernejše sorazmerje za uživanje hrane. — Res je, da popolnoma ne moremo pogrešati nobenega naštetih hranil, pač pa more eno nekoliko nadomestiti drugo, n. pr. pri obilni močnati hrani manj masti ali obratno.

Najcenejša živila so ona, ki vsebujejo škrob. Zelo veliko ga je v moki vseh vrst, torej v kruhu in pecivu sploh in potem v krompirju. Tudi v zelenjavi, ki vsebuje važne snovi za sestavo krvi, je nekaj škroba. Največ ga uživamo v sladkorju, ki torej ni le nepotrebna potrata, ampak izvrstno in lahko prebavljivo hranilo.

Izmed maščob je rastlinska najcenejša, živalska je draga, najdražje pa je presno maslo,



ki je najokusnejša in najlaže prebavljiva maščoba.

Za nas je najdražja redilna snov beljakovina. Dobimo jo v mesu, jajcih, mleku in siru ter v majhni meri tudi v sočivju.

Veliko premalo se pri nas upošteva zelenjava, ki vsebuje razne soli in kislino, ki pospešujejo tek in prebavo. Gospodinja.

#### Za oči in roke.

**Opis vzorčne pole.** Vzorčna pola prinaša danes 10 vzorcev. Levo v kotu je cvetna bordura za mnogovrstno porabo. Pod njo je ena četrtina vzorca, ki ga potem razmnožimo iz sredine še na tri strani. V spodnjem levem kotu je vogel za robec z zankanim robom, ažur-vložkom in monogram z okrasom. Od tega poševno na desno je bordurica iz listov in jagod. Sredi pole je vrtnica v ovalu za rišelj-delo, okoli pa vrsta luknjic. V sredi spodaj je trikotnik, vogel za blazine, rjuhe in podobno v rišelj-delu. V desnem kotu spodaj je vogel za robec ali prtiček. Zvezda v rišelj-delu je zelo porabna za vstavek zastorom ali prtom. Poleg nje je okrajšan okrasek za srajco, bluzo ali kaj podobnega. V desnem voglu zgoraj je vogel za prt v rišelj-delu.

**Za prihodnje zimske mesece** imamo naročene pri našem strokovnem sodelavniku še prav lepe stvari. Okraski za srajce, hlače, bluze, predpasnike, blazine, brisače, kuhin-

ske prtiče in prav lepi monogrami vmes, to je naš načrt, ki smo ga po poročilih z raznih strani sestavili za prihodnje mesece. Umevno, da se tudi naročila za risbe k raznim ročnim delom še nadalje sprejemajo. Pri naročilu je treba navesti: za kaj bo naročena risba, kakšna je velikost ročnega izdelka, ki ga naročnica namerava izdelati in za katero vrsto izpeljave (stebel, vbod, polno vezenje, rišelj, ažur). Tudi monogrami vseh velikosti se lahko naročajo.

#### Praktični nasveti.

**Okusno prešičevo pečenko**, s katero gotom postržemo, četudi je že dolgo po kolinah, pripravimo na sledeči način: Ko imas še vse meso zaklanega prešiča pred seboj, izberi nekaj lepih, a manjših kosov brez kosti. Nasoli jih in speci, kakor navadno pečenko. Ko se je potem dobro ohladilo, položi kose enega vrh drugega v posode, v katere vliješ razpuščeno slanino. Meso mora biti in ostati do porabe popolnoma pokrito z mastjo. Ko misliš pečenko rabiti, vzemi kos iz masti, deni v kozo in postavi za pol ure v vročo peč ali pečico. Pečenka je izvrstna kakor pravkar pečena.

**Če zliješ razbeljeno mast** po tleh, polij jo takoj z mrzlo vodo, da se ne vleže v les in nimaš v podu mastnih madežev.

**Citronin (limonin) sok** zelo priporočajo, da ga pogosto uživajo na revmatizmu bolni.



## Organizacija



### Pozdrav Kraševkam!

Snežniška.

Deklice moje, kako vam je? Tolikrat se spomnim na vas! Sredi dneva, ko sem sama v svojem belem stanu, pridete k meni vse, čisto vse. Ob tistem večeru, ko mi splove misel tja na moj rodni, kraški svet, vas zopet obišče moja duša. Še celo sredi zabave, sredi veselja se prikradete v moje srce. Pozdravljene, deklice s Krasa!

Hladne sape so zavele; jesen nas je pozdravila in ovila v mehko otožnost jesenskih dni. In sedaj, v dolгих zimskih večerih vas bom še posebno pogrešala. Pogrešala bom vas in one tihe društvene sobe, ki je oživila marsikateri zimski večer in bila polna mladosti, polna življenja, veselja, petja. Rade smo se sešle, da smo se ogrevale v sestrski ljubezni za vse ono, kar je bilo našim dušam lepega, našim srcem dragega in umu koristnega. Ve niste iskale hrupne družbe, šumne zabave, veselice, plesa. Društveno življenje vam je nudilo toliko nepokvarjenega razvedrila, da ste vse drugo lahko pogrešale.

Trde, nepristopne in ponosne ste na zunaj, kot sive kraške skale, a v globini srca vse mehke, dobre in blage.

Moja misel hiti k vam, moje Kraševke, in vas pozdravlja!

## Telesno zdravje — duševna moč.

Po Lockington-Küble: Ivanka Š.

Vsemogočni je iskal junaka, ki bi šel v boj zoper sovražnike svete Cerkve. Izbiral je in ga izbral med — Španci.

Telesno krepkemu, zdravemu Ignaciju je dahnil v dušo moč in pogum in ga tiho pozval.

Slišal je Ignacij Loyola božji klic, šel za njim brez obotavljanja in dvoma nad zmago. Telesno zdrav, z Gospodovo močjo v duši je vedel, da bo zmagoval.

Svet je bil njegovo bojno polje, greh in vrag, sovražnik. Bojeval se je z njim, da reši padle duše in jih dvigne.

Ko so ljudje videli njegovo neupogljivo moč, njegove zmage, so se čudili.

Pa jim je rekel: »Verjemite! Mnogo, velika dela zmoremo z zdravim telesom, v katerem je moč in sila. Zdravo telo in v njem krepka volja, to dela čudeže!«

Zdravje, to je predpogoj, če hočemo kaj ustvariti. Kaj zmore bolnik? Morda ima malo volje, a še ta je šibka, kot je šibko in slabo njegovo bolno telo. Manjka mu pa one duševne moči in sile, ki jo rodi le — zdravje.

Zato mora biti naša prva skrb, da smo zdravi. Zdravje nam bo dalo tudi onih sil in moči, ki jih potrebujemo, če hočemo kaj storiti.

Ko je hodil Ignacij med ljudmi, govoril in učil in se trudil za rešitev duš, je dejal: »Manj svetosti in več krepkosti in jakosti in lažje rešim dušo!«

Spoznal je, da mu daje telesno zdravje ono moč, ki ga krepi, da ne omaga. Vedel je, da le zdrav človek zmaguje razne sovražnike, ki so v njem.

Bolnik postane za vsako malenkost takoj razburjen, se razsrdi. Lažje kroti svojo jezo zdrav človek; več moči je v njem.

Ignacij je napisal med svojimi pravili tudi to-le: »Kjer je telesna moč, tam je tudi duševna. Vsak gojenec mora vaditi svoje telo dopoldan in zvečer vsaj četrť ure.«

S tem pa ne smemo misliti, da je polagal največjo skrb na telo, a zanemarjal dušo. Duša mu je bila prvo! A telo in njegova moč naj bo delo, ki ga vrši umetnik človek. Iz takega telesa odseva potem duša v vsej lepoti.

So sicer tudi ljudje šibkega zdravja, ki pa imajo silno duševno moč. A malo je takih in ti so izbrani od Boga.

Zgodovina, svetna kot cerkvena nam kaže, da so bili junaki, ki so vredni spomina, večinoma telesno krepki, zdravi ljudje.

Zato skrbimo za svoje telo, da bo zdravo, vadimo in utrjujmo ga! S tem nam je zagotovljen uspeh pri marsikakem delu. (Dalje.)

## Snov za tekme članic v letu 1926.

### I. Biserne knjige.

Vprašanja in odgovore iz Biserne knjige je prinesel Orlovski koledarček za l. 1926. pod črto na onih straneh, ki govorijo o Orliški podzvezi.

### II. Vzgoja.

Snov za vprašanja in odgovore iz vzgoje nam nudi knjiga »Mati vzgojiteljica« od 9.

do 15. strani. Da ne bodo tekmovalke mislile, da je učenje iz vzgoje potrebno le za matere in neveste, si morajo biti na jasnem, — in one, ki so s premislekom prečitale to knjigo, tudi so — da rabi te nauke vsak človek za svojo samovzgojo, t. j. za ono delo, ki ga vrši sam na sebi, ko se trudi, da bi postal lep in plemenit značaj. In to hočete vendar vse in zato se ne smete ustrašiti dela v tej

smerni. Oddelek v tej knjigi na označenih straneh nas uči spoznavati lastno dušo, njene moči in zmožnosti; zato ga imenujemo dušeslovje.

1. Kako opazujemo zunanji in kako notranji svet? (Zunanji: naravnost, notranji: ne naravnost, ampak po pojavih ali dogodkih v njem.)

2. Razloži različne pojave človeške duše na zgledih iz življenja! (Tonček — Minka — Miha, stran 10, 11.)

3. Katere glavne tri zmožnosti človeške duše spoznaš iz teh primerov? (Umovanje, čustvovanje, hotenje ali voljo.)

4. Kako prehajajo duševni pojavi umovanja, čustvovanja in hotenja drug v drugega? (Razloži na primerih Tonček — Minka — Miha, str. 12!)

5. Kaj je ona vez, ki spaja telo in dušo v harmonično celoto? (Živčevje, str. 13, 14.)

### III. Zdravstvo.

Snov za vprašanja iz zdravstva najdete v knjigi »Kako si ohranimo ljubo zdravje?«. Spisal jo je zdravnik dr. Herman Vedenik, izdala pa Družba sv. Mohorja l. 1918. in ste jo rabile že lansko leto. — Obseg snovi iz zdravstva je letos manjši kakor lani, zato pa se bodo vse tečajnice pripravile za vse oddelke in vsa vprašanja, ne pa po izbiri kakor lansko leto. — V imenovani knjigi na str. 35—39 je govorjenje o podnebjju, mrazu in vročini. Prvi odstavek nam da snovi za vprašanje:

1. Kakšno podnebje človeku najbolj prija? Nadaljni odstavki govorijo o mrazu in vročini in o boleznih, ki zaradi njih nastanejo. Od tu dvojje vprašanj:

2. Kaj lažje prenašamo: vročino ali mraz? in na kaj je pri tem paziti? (Str. 36.)

3. Kaj je posledica prevelike vročine?; kaj prevelikega mraza? (Str. 36, 37.)

Na straneh 39—43 govori knjiga o vplivu solnčnih žarkov. Iz te snovi dvojje vprašanj:

4. Kakšen vpliv imajo solnčni žarki v naravi in posebe na človeka? (Str. 39.)

5. Ali bi mogel človek ostati zdrav brez solnca? (Str. 41.)

### IV. Gospodinjstvo.

Snov za odgovore iz gospodinjstva ima lanska Vigred.

1. Kako pereš perilo? (Vigred III., št. 5.)  
2. Kako skrbiš za bolnika v družini? (Vigred III., št. 7, 8.)

3. Kako skrbiš za šivalni stroj? (Vigred III., št. 10.)

4. Katere hranilne snovi potrebuje človeško telo? (Vigred IV., št. 1.)

5. V katerih živilih so posamezne snovi in katero delo opravljajo v človeškem telesu? (Istotam.)

### V. Deklamacija.

Za deklamacijo so dane na izbiro tri pesmi. Ker praznujemo letos 125 letnico rojstva verskega in prosvetnega buditelja na-

šega naroda Antona Martina Slomška, je zelo umestno, da ta spomin proslave tudi naša dekleta z njegovo priljubljeno, skoro onarodelo pesmijo

#### Veselja dom.

Preljubo veselje, oj kje si doma?  
Povej, kje stanuješ, moj ljubček srca?  
Po hribih, dolinah za tabo hitim,  
te videti hočem, objeti želim.

Te iščem za mizo, kjer dobro jedo;  
na plesu, pri godcih, kjer sladko pojo.  
Al' pravga veselja na rajanju ni:  
pijance, plesalce veselje beži.

Te iščem po polju, kjer rož'ce cveto,  
po logu zelenem, kjer ptice pojo.  
Pa ptice vesele in rožice vse  
le imajo veselje za mlado srce.

Poslednjič veselje šele zasledim,  
na vaško ledin'co pridirjam za njim.  
Glej, tamkaj z otroki prijazno igra,  
jim kratek čas dela, pri njih je doma.

O, blažena leta nedolžnih otrok,  
ve imate veselje brez težkih nadlog!  
Kako vas srčno jaz nazaj poželim!  
A — ve ste minula; — zastonj se solzim.

Le eno veselje še čaka na me:  
v presrečni deželi, kjer mlado je vse.  
Trpljenje v tisto deželo ne zna:  
le tamkaj je pravo veselje doma.

Deklamovalka te pesmi bo povedala tudi kratek življenjepis pesnika te pesmi. N. pr.:

A. M. Slomšek je bil rojen 26. novembra 1800 na Slomu pri Ponikvah na Štajerskem kot preprost kmečki sin. Kot tak je v prvi mladosti tudi pasel in hodil v domačo vaško šolo. Potem je šel v šolo v Celje in Ljubljano, nato pa je vstopil v celovško semenišče in je bil 1824. posvečen v mašnika. Služboval je na raznih farah na Štajerskem, bil celjski opat in je l. 1856. postal lavantinski škof. Umrli je 1862. v Mariboru.

Spesnil je mnogo lepih, pristrčnih in preprostih pesmi, od katerih so posebno znane: »En hribček bom kupil«, »Po svetu angel hodi«, »Leži, leži ravno polje« itd. Spisal je celo vrsto knjig in molitvenikov, kakor »Blažje in Nežica v nedeljski šoli«, »Krščansko devišstvo«, »Življenja srečen pot«.

Najvažnejše njegovo delo pa je »Družba sv. Mohorja«, ki jo je ustanovil l. 1852. in ki nam vsako leto prinaša zabavnih in poučnih knjig.

(Obširen življenjepis ima spominska knjiga ob stoletnici njegovega rojstva, ki je izšla l. 1900. v Mohorjevi družbi in tudi v »Brstju« istotam iz l. 1918.)

Letos pa praznujemo tudi 60 letnico Krekovega rojstva. Njegove častilke se nauče prelepo pesem, ki jo je spesnil.

## Slovenskemu katoliškemu shodu.

(Odlomek.)

Sejmo, sejmo semena  
vere v križ rešilni  
z golgotskega slemena  
med upor grozilni!

Sejmo, sejmo semena  
Jezusove nade  
z golgotskega slemena  
preden vse propade!

Sejmo, sejmo semena  
Kristove ljubavi  
z golgotskega slemena,  
da se svet ozdravi!

Po Kristu samo se blešči nam svoboda,  
pred Njega sodiščem samo smo enaki,  
in v Njem so cesarji in borni prosjaki  
sinovi pobrateni enega roda.

Sejmo, sejmo semena  
Kristove ljubavi  
z golgotskega slemena,  
da se svet ozdravi!

Ko zmenil bo zemljo bodoči vihar,  
narode vpepelil krvavi požar:  
zaupno pri Križu bo stala družina,  
po Kristu svobodna in v Kristu edina —  
družina Slovencev, med svetom neznana.  
doslej le preganjana, v blato teptana. —  
In stala bo varno! —  
Ob Križu se zlomi bobnenje viharno;  
pri Križu se vstavi upor in požar:  
slovenskih svetinj ne poruši nikdar! —

Podajmo roke si za spas domovini!  
Kristjani bodimo in bomo edini!  
Po Kristu svobodna in v Kristu edina  
bo slavna, bo srečna Slovencev  
družina!

Deklamovanka te pesmi bo povedala kra-  
tek Krekov življenjepis. N. pr.:

Janez Evangelist Krek je bil rojen 27. no-  
vembra 1865. pri Sv. Gregorju na Dolenj-  
skem, kjer je bil njegov oče učitelj, orga-  
nist in cerkvenik. Imel je dva brata in tri  
sestre, od katerih so pa že vsi pomrli, razen  
sestre, Cilke, ki živi v Ljubljani. Preselili  
so se v Komendo pri Kamniku, kjer je oče  
umrl, ko je bil Janez šele 10 let star. Mati  
se je preselila z otroki v Selce nad Škofjo  
Loko, kjer je bil Krekov drugi dom. Sam je  
večkrat pripovedoval, da se po njegovih ži-  
lah pretaka močna gorenjska in šegava rib-  
niška kri. — V šolo je hodil v Komendi, v  
Kamniku in v Škofji Loki. V gimnazijo je  
hodil v Ljubljani. Že tu so se kazale nje-  
gove izredne zmožnosti, že takrat so govorili,  
da postane kdaj izreden mož. — Vstopil je  
v bogoslovje v Ljubljano in je imel 23. ju-  
lija 1888 novo mašo na Brezjah. Potem je  
šel študirat v Avguštej na Dunaj in l. 1892.  
postal doktor bogoslovja. Služboval je v

ljubljski stolnici in v semenišču, dokler  
se ni popolnoma posvetil političnemu življe-  
nju. Bil je deželni in državni poslanec. Kot  
tak je hodil po vseh volilnih okrajih, kjer  
je imel povsod najbolj obiskane politične  
shode. — Vsa naša izobraževalna društva,  
zadruge, hranilnice in posojilnice po deželi  
so njegovo delo. Vsega njegovega dela ni  
mogoče povedati, niti preceniti. Ko je 7. ok-  
tobra 1917 umrl, so bili prepričani vsi Slo-  
venci brez razlike političnega naziranja, da  
je umrl največji Slovenec. — Krek  
je dal Orlovstvu nalogo, da  
mora urediti vse izobraževal-  
no delo po velikopoteznem,  
enotnem načrtu. Zato se izobrazujemo  
tudi me, Orlice, po njegovem naročilu.

Ker pa nikoli ne smemo pozabiti na-  
ših bratov in sester, ki še ječe pod tujim  
jarmom, se jih tudi spomnimo pri naših pro-  
svetnih tekmah z Gregorčičevo:

### Soči.

Krasná si, bistra hči planin,  
brhka v prirodni si lepoti,  
ko ti prozornih globočin  
nevihte temne srd ne moti,  
krasná si, hči planin!  
Tvoj tek je živ in je legak,  
kot hód deklet s planine;  
in jasna si ko gorski zrak,  
in glasna si ko spev krepak  
planinske je mladine. —  
Krasná si, hči planin!  
Rad gledam ti v valove bodre,  
valove te zeleno-modre:  
Temna zelen planinskih trav  
in vedra višnjevnost višav  
lepo se v njih je zlila.  
Na rosah sinjega neba,  
na rosah zelenih gora  
lepoto to si pila. —  
Krasná si, hči planin!  
Ti meni si predraga znanka!  
Ko z gorskih prišumiš dobav,  
od doma se mi zdiš poslanka,  
nesoč mi mnog preljub pozdrav. —  
Bog sprimi te tu sred planjav! —  
Kako glasnó, ljubó šumljaš,  
kako čvrstó krepko skakljaš,  
ko sred gora še pot imaš!  
A, ko pridereš na ravnine,  
zakaj te živa radost mine?  
Kaj trudno lezeš in počasi?  
Zakaj so tožni tvoji glasi?  
Težko se ločiš od hribov,  
zibelke tvojega valovja?  
Mar veš, da tečeš tik grobov,  
grobov slovenskega domovja?  
Obojno bol pač tu trpiš!  
V tej boli tožna in počasna  
ogromna solza se mi zdiš,  
a še kot solza — krasna!  
Krasná si, bistra hči planin,  
brhka v prirodni si lepoti,  
ko ti prozornih globočin  
nevihte divje srd ne moti!



Pa, oh, siroti tebi žuga  
vihar grozan, vihar strašan:  
prihrumel z gorkega bo juga,  
divjal čez plodno bo ravan,  
ki tvoja jo namaka struga —  
Gorje, da daleč ni ta dan!  
Nad tabo jasen bo obok,  
krog tebe pa ognjena toča;  
in dež krvav in solz potok,  
in blisk in grom — oh, bitka vroča.  
Tod sekla bridka bodo jekla  
in ti mi boš krvava tekla:  
kri naša te pojila bo,  
sovražna te kalila bo.  
Takrat se spomni, bistra Soča,  
kar gorko ti srce naroča:  
Kar bode shranjenih voda  
v oblakih tvojega neba,  
kar vode v tvojih bo planinah,  
kar bode v cvetnih je ravninah,  
takrat pridrvi vse na dan,  
narasti, vskipi v tok strašan!  
Ne stiskaj v meje se bregov!  
Srdita čez branove stopi  
ter tujce, zemlje-lačne, vtopi  
na dno razpenjenih valov!

Gregorčičev življenjepis:

Simon Gregorčič je bil rojen 15. oktobra 1844 na Vrsnem ob Soči na Primorskem. Študiral je v Gorici in napravil gimnazijsko maturo z odliko. Vstopil je v bogoslovje in imel l. 1867. novo mašo. Kaplanoval je na več župnijah, zaradi bolehnosti je zgodaj stopil v pokoj. Nazadnje je živel v Gorici, kjer je tudi umrl 24. novembra 1906.

Gregorčič je bil pesnik prelepih pesmi, katerih zunanja oblika in vsebina je vsakemu bralcu dostopna; zato so se med ljudstvom tako priljubile, da so ponarodele. Izšle v štirih zvezkih in tudi Mohorjeva družba je izdala njegove »Izbrane pesmi«. — Znale njegove pesmi so: »Kmetski hiši«, »Daritev«, »Pri jezeru«, »Oljki«, ki jo je tudi uglasbil p. Hugolin Sattner. — (Več o Gregorčiču v »Brstju« na straneh 80—90.)

## VI. Govorništvo.

Vsak krožek mora pri tekmah imeti vsaj eno govornico, ki bodo letos v obliki predavanja obdelale sledečo snov:

1. Opis vzornega življenja in delovanja v krožku.

a) Kaj predpisuje Poslovnik?

b) Dekliški sestanki — središče krožka.

c) Telovadba, važno sredstvo za skupnost.  
č) Dekliški značaj zahteva sestrsko razumevanje.

2. Opis vzornega gospodinjstva.

a) Stanovanje (ureditev pohištva, snaga in red).

b) Kuhinja (razvrstitev kuhinjskega dela za en dan).

c) Ureditev dela za vso družino. (Kakor vsaki ugaja doma ali pri sosedovih.)

3. Kako čitam knjigo?

a) Počasi in s premislekom.

b) S primerjanjem z lastnim življenjem.

c) Preudarim, v čem mi je knjiga koristila.

(Daljšo razpravo o čitanju knjig prinese ena prihodnjih Vigredi, navodila ima današnja zadaj.)

Poleg tega je tudi tekmovalkam na prosto dano, da si lahko izbere še kako drugo snov za predavanje.

Vsaktero teh predavanj naj ne bo predolgo, ne nad četrte ure. Zeleti bi bilo, da vsaka tekmovalka odda svoje predavanje spisano sodnici. Najboljša predavanja bo prinašala Vigred v rubriki »Organizacija«. Tako prinese skupno delo tudi skupno korist celi organizaciji.

## VII. Petje.

Koračnice: Orel leti prot goram,  
Prosto reže ptica zrak.

Druge: Orlovska himna, Preljubo veselje, oј kje si doma (Mohorjeva pesmarica 1896, str. 36).

Sestre Orlice! Takoj na delo! Naj vam bodo tekme velika in važna društvena naloga, pa tudi resna šola za življenje! Snov za tekme smo nalašč poenostavili in vam jo damo razdrobljeno in obdelano po točkah, da je vsaki članici dostopna. Zato pa pričakujemo, da ne bo niti enega krožka in niti ene članice, ki bi se iz strahopetnosti ali lenobe odtegnila tekmam. Snov objavljamo že zgodaj, da lahko takoj pričnete s pripravo. Pri dekliških sestankih obravnavajte točko za točko! Pomagajte druga drugi! Takoj pričnite z učenjem, da se na zadnje ne nabere vse skupaj in se ne zmeša in da potem strahopetno ne odstopite od tega važnega izobraževalnega dela. Vsak krožek je dolžan tekmovati; — saj so prosvetne tekme obvezne — zato ne velja nikako opravičilo. Na delo torej in Bog živi!

## Iz orliške centrale.

Organizatorični tečaj. V dneh 18. do 22. novembra se je vršil v Ljubljani organizatorični tečaj za članice vseh krožkov. Žal, da se ga je udeležilo le 28 članic. Ob koncu tečaja so napravile tečajnice izpit in prejele izpričevala. Uspehi tečaja so bili prav dobri in odlični. Krožki, ki niso poslali na ta tečaj svoje članice, so pač zamudili najugodnejšo priliko za svojo izobrazbo.

Občni zbor Orliške podzveze. Dne 22. novembra se je vršil občni zbor Orliške podzveze v Rokodelskem domu. Udeležilo se ga je sicer lepo število krožkov, a je bilo pričakovati večje udeležbe. Iz poročil odbornic se je dalo sklepati na marljivo in temeljito društveno delovanje naše edine dekliške organizacije. Iz debate, ki je sledila vsakemu poročilu, pa se je videla ena, edina in

velika želja vseh krožkovih zastopnic: da bi se prosvetno in res dekliski izobraževalno delo v organizaciji še poglobilo in razširilo, da bитеhnično delo prišlo do onega razmaha, ki je še potreben, da bo v vsakem oziru organizacija na višku sodobnih zahtev. — Važni sklepi so bili krožkom naznanjeni s posebno okrožnico. — Pri volitvah je bilo izvoljeno staro predsedstvo, le na mesto dosedanje predsednice, ki zaradi službene premestitve skoro tričetrleta ni mogla vršiti predsedniških poslov in bi jih tudi v doglednem času ne mogla, je bila izvoljena s. Pavla Melihar, priv. uradnica v Ljubljani. Zaslužena zahvala stari predsed-

nici od strani predsedstva, krožkovih zastopnic in zastopnika JOZ naj ji bo dokaz globoke hvaležnosti vse in celotne organizacije. — Novo predsednico pa naj naše zaupanje bodri k vztrajnemu delu za izobrazbo slovenskega ženstva. V skupnem delu k skupnim ciljem! Bog živi!

**Krožkom v obvestilo!** Na željo mnogih krožkov se je v Orliški centrali sestavilo rajanje, in sicer k Volaričevi pesmi »Slovenske mladenke«. Natančen popis rajanja bo izšel v Vaditelju, besedilo v Vigredi, napev pesmi pa bo pri Orliški podzvezi na razpolago.

**Novi zvezek Predavanj** za dekliske sestanke se je nekoliko zakasnil in izide v decembru.

## Sestre sestram.

**Vrhpolje pri Vipavi.** Dekliski krožek, je priredil v letošnjem poletju gospodinjski tečaj. Vodila je tečaj požrtvovalna gđna Helena Černetova, za kar se ji imenovani krožek najtopleje zahvaljuje. Prisrčno se zahvaljuje tudi vsem drugim, ki so velikodušno pomagali, da je tečaj tako lepo uspel. Bog plačaj!

**Moravče pod Limbarsko goro.** Sestre! Tudi v Moravčah imamo svoj krožek, ki mu je šele 16 mesecev. Šteje blizu 30 rednih članic. Ker so nekatere oddaljene nad eno uro, je čas za naše delo, zlasti v zimskem času, pičlo odmerjen. Sestanke in telovadbo imamo le ob nedeljah, ker sestre radi domačega dela drugače ne utegnejo. Škoda, da nima nedelja 48 ur! — Pomladi in poleti smo javno nastopale. Začetek je bil težak. Ko smo se prvokrat pokazale v orliških krajih, smo bile za Moravčane predmet vseobčega opazovanja. Naša ušesa so marsikaj slišala, toda — zbadljivke so nam dajale le pogum! — Skrbimo tudi za svoje Orličice in upamo, da njihovo število kmalu naraste. Sestre, ako pa

vas naše delo bolj zanima, dobrodošle v naši sredi! — Bog živi! M. Z.

**Žiri.** Gotovo že mislite po orliškem svetu, da smo žirovske Orlice zaspale, ali pa, da smo se polenile. Toda, počasi! Gibljemo se izborni! Dne 9. avgusta smo se udeležile ekspoziturne prireditve v Radovljici, kjer smo dobile pri tekmah prvo častno diplomu. Udeležile smo se tudi prireditve tratarske srenje v Poljanah, kamor smo peljale tudi naš naraščaj. Krona javnih nastopov pa je bila domača prireditev, ko smo 30. avgusta skupno z Orli javno nastopile na dvorišču hotela »Sora« in s tem pokazale našim prijateljem kakor tudi nasprotnikom, da nas ni malo. — Dne 7. oktobra se je poročila naša večletna krožkova, pozneje tudi srenjska predsednica, s. Cilka Sorlijeva z br. dr. Ed. Vračkom, sodnikom v Brežicah. Pogrešale jo bomo, zlasti pri sestankih. Dala nam je mnogo lepih naukov. Hočemo jih upoštevati in se po njih ravnati, da njen trud ne bo zamanj. Obenem ji želimo tem potom mnogo sreče! — Bog živi!

## Drobiž

### Kako naj čitam?

Učiteljica.

1. Čitaj le, če si si svesta, da s tem ne zanemarjaš svojih dolžnosti. Ne čitaj predolgo, drugače se utruji tvoj duh, postaneš nepazljiva in ne razumeš več vseh potankosti čtiva.

2. Čitaj le dobre knjige; kajti čas, ki ti je na razpolago za čitanje, je dragocen. Slabe knjige in časopisi te navajajo k slabemu in ne pospešujejo tvoje izobrazbe. Iz dobrih knjig pa črpaš koristi, ki so trajne vrednosti.

3. Knjigo, ki je tvojega duha posebno dvignila, čitaj gotovo še enkrat. Ko jo čitaš drugič, postane njena vrednost še očitnejša in kolikorkrat jo čitaš, imaš nov užitek.

4. Ne segaj samo po romanih in knjigah zabavne vsebine, temveč čitaj tudi pesmi in popise, razprave in kritike! Posebno rada prebiraj življenjepise plemenitih žen in lepe ter vzvišene vzore domovinske ljubezni.

5. Čitaj pazljivo in počasi! V duhu ponovi potem vsebino čitanega in jo predelaj po svoje.

6. Pazi na knjige! Skrbi, da so snažne; zato jih prijemaj le s čistimi rokami! Hrani jih na posebnem prostoru in imej jih v časti!

7. Lepo in dobro knjigo, ki ti je posebno govorila k srcu, si kupi sama! Izposojena, ko jo vrneš, odnese s seboj polovico svoje lepote.

## Uredniška molčečnost.

**Julijana.** Prav lepa posvetitev Vigredi Tvoji sestrici Katinki. Ker pa je predolga in tudi pesniško ne prvovrstna, samo odlomek!

Naj prva Vigred Ti prinese  
nebroj pozdravov vseh deklet,  
v mladost naj mnogo cvetja Ti natrese,  
a v starost lep spomin iz mladih let!

**Odemsov.** Poslali ste doslej štiri pesmice: »V slovo«, »Očitek«, »Zapeljana« in »Sebi«. »Na pot«, za katero me izrečno vprašate, ni bilo med njimi. — Prav nujno Vam svetujem, da si nabavite Omersa »Stihoslovje« in sami ocenite svoje pesnitve. Naša ocena bi kaj klaverno izpadla. Sploh pa: pesnikujte, pilite, obdelujte sami in zaprite v predal! Čez čas boste sami našli vse pogoške in boste hvaležni, da niste zahtevali tuje ocene. Pesniki ne nastajajo kar čez noč!

**Frana Z.** Kar velja — od črte dalje — za gornjega gospoda, velja tudi za Vas, le s tem razločkom, da Vaših prispevkov in najsi bi bili odlični po vsebini in obliki, kar seveda zdaj še niso, ne morem priobčiti, dokler se zadostno ne legitimirate. Prečitajte »Krivogledovo poročilo« v predzadnji in zadnji Mladiki in boste vedela, zakaj zahtevam zadostno legitimacijo! Obenem se lahko tam prepričate, da je potrebna izmenjava misli med pesnikom in kritikom, ne pa molk s kritikove strani, kakor mislite Vi.

**F. V.** Za deklamacijo v krožku zelo primerno; za naš list pa še premalo oglašeno.

Vsem sotrudnikom in sotrudnicam, čitateljicam in razširjevalkam Vigredi: prav vesele praznike in srečno novo leto!

## Prejeli smo in priporočamo:

### *Misijski koledar za leto 1926.*

VII. letnik. Cena 8 Din, izven Jugoslavije 10 Din. Izdala in založila misijonska družba sv. Vincenca Pav., Ljubljana, Trg Tabor (cerkev Srca Jezusovega). — Koledar podaja vpogled v svetovno misijonsko delo sv. Cerkve, za kar se gotovo zanimajo vsa naša dekleta. Posebno zanimiva so poročila slovenskih misijonarjev in misijo-

nark iz vseh delov sveta. V njem najdemo tudi vrsto pesmi našega sotrudnika Škendra, ki je sam tudi v letošnjem poletju odšel na misijonsko delo v Ameriko. Cela vrsta lepih slik iz raznih misijonskih krajev dela koledar še prav posebno mikaven. Ker z itak nizko ceno podpiramo tudi misijonsko delovanje, koledar vsem Vigrednicam prav toplo priporočamo.

---

Izhaja vsak mesec. — Za članice je list plačan s članarino, za druge znaša naročnina 25 Din; če se naroči 15 izv. le 20 Din; pri 10 izv. en izvod brezplačno. — List izdaja Orliška podzveza (Anica Lebar) v Ljubljani. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljudskem domu.